

Doplňky k husitské historiografii (témata samostatných prací, která nebyla zpracována)

Petr z Mladoňovic (asi 1390 – 1351): Zpráva o mistru Janu Husovi v Kostnici, Vypravování o mistru Jeronýmovi Pražském

Studium na pražské univerzitě (1409 bakalář teologie). 1414 odjezd na kostnický koncil, jako písař Jana z Chlumu (oficiální vyslanec univerzity ke koncilu). Účastnil se jednání koncilu a do Čech zasílal zprávy o dění v Kostnici. Měl velmi blízko k Husovi, po jehož smrti se vrací do Prahy.

1416 mistr svobodných umění. Věnoval se redigování své Relace. 1420 kazatel u sv. Michala na Starém Městě pražském. Patřil k nejmírnějšímu křídlu husitů, za něž se účastnil sporů s tábory i s Václavem Korandou. R. 1421 kazatelem v Kutné Hoře. 1426-27 děkan artistické fakulty (jediná fungující fakulta na univerzitě). Jako přívrženec Zikmunda Korybutoviče uvězněn, poté ve vyhnanství (1438 dosvědčen jeho pobyt v Batelově). Po návratu do Prahy 1439 rektorem univerzity, 1441-1442 děkanem artistické fakulty. Přívrženec Jana Rokycany.

Jako univerzitní mistr literárně činný (např. právníký spisek o Gratiánově Dekretu), nejdůležitější díla: spisy kostnickém pobytu Jana Husa a Jeronýma Pražského.

Zpráva o mistru Janu Husovi v Kostnici (Relacio de magistri Iohannis causa in concilio Constanciensi acta) – základní dílo pro poznání posledního roku Husova života.

Po návratu z Kostnice na základě úředních dokumentů i vlastních dopisů posílaných do Čech a svých záznamů vytvořil (asi 1415 nebo 1416) několik redakcí díla, podávajícího svědectví o Husově kostnické při.

Dílo má 5 částí:

1. část: od léta 1414 do 16. listopadu 1414. Líčí Zikmundovu výzvu, aby se Hus dostavil na koncil, vypravuje o Husových přípravách na cestu, popisuje odjezd z Krakovce, průběh cesty a začátek pobytu v Kostnici. Obsahuje úřední písemnosti (např. i Zikmundův glejt) a Husovy listy.

2. část: začíná Husovým zatčením 28. listopadu. Dále následuje popis vyšetřování a podrobný popis toho, co vše nejdříve univerzitní poselstvo, posléze pak od ledna i čeští a moravští šlechtici podnikli na Husovu obranu. I zde značné množství úředních dokumentů, případně záznam různých projevů, což vše převažuje nad Petrovým vlastním vyprávěním. Tato část je dovedena na konec května 1415.

3. část: zahrnuje pouze události 2 dnů – Husovo slyšení 5. a 7. června. Slyšení 5. června se Petr nesměl zúčastnit, a tak je zachyceno poměrně stručně a obecně, na rozdíl od druhého slyšení 7. 6., kde byl už Petr přítomen, a které je zachyceno se všemi podrobnostmi.

4. část: začíná 8. června a líčí další Husovo slyšení, včetně článků, které žalobci vybrali z Husových spisů. Petrův vlastní text je minimální, ale mohl zde zachytit Zikmundovo doporučení kardinálům, aby Husa upálili.

Popis událostí mezi 8. červnem a 5. červencem chybí.

5. část: přináší až události posledních dvou dnů Husova života: Zikmundův poslední neúspěšný pokus přimět 5. července Husa k tomu, aby odvolal. 6. června slavnostní zasedání koncilu v hlavním chrámu, Husovo odsouzení a odsvěcení, cestu na popraviště a smrt na hranici. Český překlad této části (snad přímo Petrův) – Pašije M. Jana Husi – se stal součástí husitské liturgie.

Na začátku 20. let 16. století dílo přeloženo do němčiny.

Vypravování o mistru Jeronýmovi Pražském (Narracio de magistro Hieronymo Pragensi) Kratší než Husova Relace, rovněž sem byly zařazeny úřední dokumenty koncilu a Jeronýmovy projevy. Vznik zřejmě brzy po Relaci.

Petr byl přítomen v Kostnici událostem od Jeronýmova příchodu 5. dubna 1415, zažil jeho útěk z Kostnice, návrat v poutech a uvěznění (kapitoly 1-3). Další část (kapitoly 4-7) už mohl napsat jen na základě písemného pramene zachyceného neznámým svědkem, protože v té době byl už zpět v Praze. Zde je vyličen Jeronýmovo odsouzení a upálení. Poslední vydání obou děl pořídil Václav Novotný in: FRB VIII (1932)

Bartošek z Drahonic (Drahenic) (* asi 80. léta 14. stol., † mezi léty 1443-1445): Kronika Nižší šlechtic, rod pocházel jižních Čech, pravděpodobně z Drahenic u Březnice (nebo z Drahonic u Vodňan). Držel karlštejský manský statek. 1408 pobýval v Itálii. O jeho vzdělání nemáme žádné zprávy.

Jako man královského statku byl přívržencem krále Zikmunda. R. 1421 účastní se obrany Pražského hradu, pak bojů na Karlštejsku. Vojenskou službu opustil 1426 pro oční chorobu. Poté se věnoval sepisování krniky. Od r. 1445 o něm nemáme zprávy. Veškeré informace o Bartoškově čerpáme z jeho kroniky (včetně údajů o jeho rodině).

Bartošek byl především válečníkem, a tak ho nejvíce zajímají vojenské události. Nejvíce pozornosti věnuje událostem na Karlštejsku. Poslední zápis pochází z roku 1443, poté zřejmě Bartošek umírá.

Kronika psána latinou téměř až barbarskou. Jeho dílo má ale značnou pramennou hodnotu, protože rozlišoval mezi tím, co sám zažil, a tím, o čem se pouze doslechl. Třebaže byl katolíkem, nepodlehł stranickosti, dokázal psát objektivně. Nedokázal si ale poradit s chronologickou stránkou díla – některé události zmiňuje na více místech. K dílu jsou v rukopisu přidány dodatky pro léta 1310-1468. Některé z nich napsal Bartošek.

Kronika vydána Jaroslavem Gollem in: FRB V (1893)

Kronika velmi pěkná o Janu Žižkovi, družiníku krále Václava IV.

Drobné staročeské dílo, vzniklé na oslavu památky Jana Žižky. Jde vlastně o první Žižkovu biografii. Autora neznáme. Na dobu vzniku existovaly dva různé názory: o brzkém vzniku díla (1434-1436) byl přesvědčen Václav Novotný, pozdní vznik díla (přelom 15. a 16. století) prosazoval Josef Pekař. Dnes tyto názory překonány. Další historikové uvažují o závěru doby poděbradské.

Autor díla se opíral o kroniku Vavřince z Březové, znal i hradeckou větev Starých letopisů českých.

Neznámý autor byl umírněným husitou, který s největší pravděpodobností pocházel z východních Čech.

Dílo obsahuje řadu chronologických omylů, autorovi šlo spíše o oslavné dílo beletristické než o přesné dílo historické.

Poslední vydání kroniky pořídil Jaroslav Šůla: Kronika velmi pěkná o Janu Žižkovi, čeledínu krále Václava, Hradec Králové 1979.